

Recenze ke studii Jiřího Zlatušky
„Informatika a problematické hodnocení inovací“
(projekt Sociální síť informatiků v regionech ČR)

Jiří Rákosník

Studie se zabývá problematikou metodiky hodnocení jako nástroje vládní Rady pro výzkum, vývoj a inovace (RVVI) pro hodnocení výstupů českého systému výzkumu, vývoje a inovací (VaVal) a následného rozdělování institucionálních prostředků jednotlivým aktérům systému.

Studie je cenná nejméně ve třech ohledech.

V úvodu připomíná, jakým způsobem se z proklamované vládní reformy systému VaVal se stal nástroj neskrývané podpory podnikatelského sektoru, který se v prvním kroku pokusil destruovat Akademii věd ČR drastickým omezením institucionální podpory a převodem těchto prostředků do oblasti soukromého podnikání.

V další části přehledně shrnuje hlavní aspekty vývoje jednotlivých verzí Metodiky hodnocení v letech 2008, 2009 a 2010. Prezentace parametry jednotlivých verzí a umožňuje jejich srovnání, které odhaluje absenci koncepce a voluntaristický vývoj dokumentující její neobornost a nekompetentnost tvůrců a nepřímo podporuje představa o tom, že postupné úpravy metodiky byly vedeny spíše pragmatickými postoji a partikulárními sobeckými zájmy než odbornými hledisky.

Přehled zásadních připomínek uplatněných v rámci meziresortního připomínkového řízení k jednotlivým verzím Českou konferencí rektorů, Radou vysokých škol a některými dalšími připomínkovými místy a citace nepřijatelného až skandálního způsobu jejich „vypořádání“ má velký význam pro pochopení, co se stalo a jak jsme se dostali do současného stavu. Je to zároveň pozoruhodná a nelichotivá sonda do politické praxe a mechanismů moci v současné ČR. Rekapitulace a prezentace těchto postupů vedle sebe v jednom dokumentu jasně odhaluje nekorektnost manipulací a často až tragikomickou ngramotnost mocenských způsobů vypořádání připomínek na jedné straně, na straně druhé vyvolává otázky, jak je možné, že to reprezentace vrcholných institucí vědy a vzdělání – vysokých škol a Akademie věd – to umožnily.

Ve třetí části se studie zaměřuje otázky s vazbou na oblast zaměření projektu. Připomíná doporučení a požadavky na publikační kulturu z pozičního dokumentu asociace evropských informatických institucí Informatics Europe a staví je do přímého rozporu s Metodikou hodnocení. Zvláštní pozornost věnuje problematice patentů, které Metodika zvláště podporuje a odměňuje jako zdánlivý ukazatel společenské prospěšnosti výzkumu, a které jsou zejména pro oblast informatiky velmi problematickým nástrojem uplatnění výzkumných výsledků. Ještě kritičtější situace vzniká v souvislosti s hodnocením softwaru jako údajného prostředku inovace. Upozorňuje také na specifika ochrany duševního vlastnictví v oblasti informatiky, která RVVI a její metodika systematicky ignoruje.

V závěru otevřeně ukazuje na členy RVVI a její Komise pro hodnocení výsledků VaVal jako na viníky současného kritického stavu hodnocení a financování české vědy vůbec a informatiky speciálně.

Z hlediska věcného obsahu nemohu studii nic vytknout. Prospělo by jí však trochu více času na formální dopracování a precizování formulací. Svá doporučení ke zlepšení formální stránky textu sdělím autorovi osobně.